

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Ideological

مسائل ایدئولوژیک

تتبع ونگارش: داکتر امین الدین « سعیدی »
مدیر مرکز مطالعات ستراتیژیکی افغان
و مسؤل مرکز فرهنگی د حق لاره- جرمنی
۲۵ اگست ۲۰۱۱

زن و نبوت

۲

زنبور عسل و وحی برآن :

« و اوحی ربك الى النحل ان اتخذی من الجبال بیوتاً ومن الشجر ومما یعرشون . ثم کلی من كل الثمرات فاسلکی سبل ربك ذللاً یخرج من بطونها شراب مختلف الوانه فيه شفاء للناس ، ان فی ذلك لایة لقوم یتفكرون »
« و وحی کرد پروردگارت به زنبور عسل که خانه هایت را در میان کوهساران انتخاب کن و در میان درختان و (صندوق های عسل) که توسط انسان ساخته می شود. (سپس) وحی فرمود بدو که (از) شکوفه هر (میوه، بخور و راههای پروردگارت را هموار ببیما. از شکم هاشان آشامیدنی با رنگ های گوناگون در می آید) که (در آن برای مردم شفاء) نهاده شده است. همانا در این نشانه ای است برای کسانی که می اندیشند» (سوره نحل : ۶۸ - ۶۹) این مخلوق مفید و عزیز که مورد لطف و وحی الهی قرار گرفته است واقعاً زندگی و ثمرات این مخلوق از عجایب خاصی برخوردار است.

این مخلوق در صندوق به دنیا می آید و بعد از اینکه به درجه بلوغ می رسد و برای اولین بار از صندوق تاریک خویش به دنیای روشن پرواز می کند فاصله های دوری به پرواز می پردازد و بدون اینکه راه از پیش وی گم شود دوباره به صندوق خویش باز می گردد. یکی از عجایب دیگر این مخلوق این است از غذایی که بدنش ضرورت دارد آنرا به مصرف می رساند و بقیه را ذخیره کرده و غرض فایده انسان در صندوق ها می ریزد. این غذای تولید شده از شکم زنبور عسل دارای چنان حکمت است که فاسد و خراب نمی شود در

حالی که غذای دیگر حیوانات مانند شیر بعد از يك زمان معین مورد استفاده قرار نمی گیرد. لطافت ، شیرینی ، وخصوصیت دوائی آن از چنان قدرت خارق العاده ای برخوردار است که پروردگار با عظمت ما آنرا شفاء مردم معرفی داشته و می فرماید : « **فيه شفاء للناس** » یا می فرماید که : « **قال إنما أنا رسول ربك** » من بدون شك فرستاده پروردگار تو هستم .

ابن حزم ونبوت زنان :

ابن حزم در ملل و نحل گفته است در مسأله نبوت زن ، علماء بر سه بخش منقسم گردیده اند :

«موافق ، مخالف ، ممتنع یا توقف» و سپس می نویسد : دلیل صریح بر نبوت زنان آیاتی است که در قصه مریم و مادر موسی نازل گردیده است. در داستان مادر موسی ، به مجردی که وحی برایش می رسد دست به اقدام می زند و طفل را در دریا می اندازد و در داستان مریم ، خداوند پس از آنکه مریم و انبیاء را بر شمرده می فرماید:

« **اولئك الذين أنعم الله عليهم من النبيين** » (الفصل في الملل و الا هواء والنحل ، جلد ۳ صفحات ۱۸۶ -

۱۸۷ ، دار الکتب العلمیه ، بیروت)

ابن حزم در تعریف «نبوت» می نویسد : نبوت از «انباء» گرفته شده است که معنی اطلاع دادن را دارد ، لذا نتیجه می گیریم که هر شخصی را که خداوند قبل از وقوع حادثه ای خبر داده باشد و او را درباره موضوعی مطلع ساخته باشد ، در اصطلاح مذهبی نبی گفته می شود. شما در این مقام نمی توانید این گونه تصور کنید که وحی ، الهامی است که در سرشت انسان به ودیعت نهاده شده است ، طوری که به زنبور عسل وحی شده است ، و معنی وهم و گمان را نیز نمی تواند داشته باشد.

همچنین وحی را نمی توان مانند تجربیات علمی و نجومی تصور کرد که خود انسان ها آن ها را آموخته اند و به دیگران یاد داده اند و معنی خواب و رؤیا را هم ندارد. بل جدا از این همه معانی ، وحی به معنی نبوت، این است که خداوند اموری را به شخصی اطلاع دهد که در گذشته از آن خبر نداشته باشد و شخص آن را خواب و رؤیا تصور نمی کند و با قدرت الهی طوری صورت می گیرد که فرشته می آید و به شخص ابلاغ می کند یا خداوند به طور مستقیم با خود شخص صحبت می کند.

پس اگر نزد افرادی که منکر نبی شدن زن هستند، چیزی مغایر با این معنی وجود دارد ، بیان فرمایند، و اگر معنی نبوت همان است که ما بیان نمودیم ، پس در قرآن کریم جا هائی را جست و جو کنند که خداوند به سوی زن ها فرشتگان خود را فرستاده و آن ها را از « وحی حق » مطلع کرد. چنانچه فرشتگان از جانب خداوند به مادر اسحاق علیه السلام ساره ، تولد آن حضرت را بشارت دادند. « **وأمرأته قائمة فضحكت فبشرناها بإسحاق ومن وراء إسحاق يعقوب** » در این آیت فرشتگان از جانب خداوند متعال تولد اسحاق علیه السلام و بعد یعقوب علیه السلام را بشارت دادند و پس از تعجب حضرت ساره ، فرمود : « **أتعجبين من امر الله** » چطور ممکن است که حضرت ساره نبی نباشد و این طور مورد خطاب خداوند قرار گیرد.

همچنین مشاهده می شود که خداوند فرشته خود جبرئیل را به سوی حضرت مریم ، مادر

عیسی علیه السلام فرستاد و جبرئیل او را مخاطب گردانیده فرمود :

« **وقال إنما أنا رسول ربك لأهب لك غلاماً زكياً** » پس اگر این وحی حقیقی نیست چیست؟ وقتی حضرت زکریا علیه السلام به خانه حضرت مریم آمد و رزق عطا شده از جانب پروردگار را دید از بار گاه الهی یک فرزند صاحب فضیلت را برای مریم خواست. همین طور در مورد مادر حضرت موسی علیه السلام مشاهده می شود که خداوند بر او وحی نازل فرمود که به طفلش شیر دهد و اگر بر او بیمناک شد، موسی را در دریا بیفگند، نترس و غمگین نشو، او را به سویش باز خواهیم گردانید. « **و او حینا الی ام موسی ان ارضعیه فاذا خفت علیه فالقیه فی الیم ولا تخافی ولا تحزنی انا رادوه الیک وجاعلوه من المرسلین** » (سوره قصص آیه: ۷) چه کسی می تواند بگوید که این نبوت نیست؟ یک انسان با عقل و شعور می تواند در آن تعمق کند که اگر این کار مادر موسی ربطی به نبوت نمی داشت و محض به خاطر دیدن خواب و رؤیا می بود یا به دلیل پیدا شدن وسوسه در دل او می بود، این کار او کاملاً مجنونانه و مقهورانه تلقی می شد. پس می توان گفت که افکنده شدن حضرت موسی در دریا توسط مادرش همان طور بنا بر وحی الهی بود که حضرت ابراهیم در خواب بعد از وحی از ذبح کردن اسماعیل، فرزندش اطلاع حاصل کرد. علاوه بر این یک دلیل دیگر در اثبات نبوت حضرت مریم علیها السلام این است که خداوند در سوره مریم نام او را در کنار دیگر انبیا ذکر نموده است و بعد از آن می فرماید:

«**اولئك الذين انعم الله عليهم من النبیین من ذریة آدم وممن حملنا مع نوح**» پس مستثنی قرار دادن حضرت مریم در این آیت مبارکه کار صحیحی نیست. حالاًدر مسأله نبوت حضرت ساره، مریم وام موسی، زن فرعون یعنی آسیه را نیز شامل کنید؛ زیرا محمد صلی الله علیه وسلم می فرماید:

«**كامل من الرجال كثير ولم يكمل من النساء إلا مریم بنت عمران وأسیه بنت مزاحم امرأة فرعون**» بسیاری از مردها کامل بوده اند، ولی در زنها فقط آسیه و مریم کامل بودند از این حدیث ثابت می شود که اگرچه بعضی از زن ها به نص قرآن نبی هستند لیکن در بین آن ها فقط این دو به درجه کمال رسیده اند. فرق میان این درجات را قرآن کریم این طور توضیح می دهد: «**تلك الرسل فضلنا بعضهم علی بعض**» کامل به کسی می گویند که در نوع خود کسی از او بالاتر یا با او همتا نباشد، پس در مرد ها نیز چند تن رسول هستند که همسری آنها به دیگر پیامبران عطا نگردیده است که بدون شك حضرت محمد صلی الله علیه وسلم و ابراهیم خلیل الله جزء این افراد هستند که در نصوص (قرآن و حدیث) از فضایل کمال آن ها یاد شده است. همین طور در زن ها نیز این درجه کمال وجود دارد که حضرت محمد صلی الله علیه وسلم در این حدیث بیان نمودند.

طوریکه قبلاً در تعریف نبی گفتیم که «نبوت» از «انبا» گرفته شده است که معنی اطلاع دادن را دارد. بدین اساس نتیجه می گیریم که هر شخصی را خداوند قبل از وقوع حادثه ای خبر داده باشد و او را درباره موضوعی مطلع ساخته باشد، در اصطلاح مذهبی نبی گفته می شود.

ابن اثیر و نبوت زنان:

ابن اثیر در کتاب خویش «**البدایة و النهایة**، جلد ۲ صفحه ۷۰» می نویسد:

«**واصطفاك علی نساء العالمین محفوظ العموم فتكون افضل نساء الدنيا ممن كان قبلها و وجد بعد ها لانها ان كانت نبیة علی قول بنبو تها سارة ام اسحاق ونبوة ام موسی محتجا بكلام الملائكة والوحی الی ام موسی كما یزعم ذلك ابن حزم وغيره ...**» جمله «**تورا بر زنان جهان بر تری دادم**» بر این اساس برترین زنان دنیا، قبل

از خود و پس از آن می باشد. زیرا اگر پیامبر باشد که برخی چون ابن حزم و دیگران در باره مریم، ساره و مادر موسی گفته و به سخن گفتن فرشتگان و وحی بر آنها استلال کرده اند ...»

امام قرطبی و نبوت زنان :

امام قرطبی در تفسیر خویش (الجامع فی احکام القرآن : جلد ۴ صفحه ۸۳ - ۸۴) می نویسد که مریم و آسیه نبی بوده اند و خود امام قرطبی مریم را پیامبر و آسیه را صدیقه خطاب نموده می نویسد : «قرآن و احادیث اقتضاء می کند نبوت مریم را و آنانی که او را نبی نمی دانند می گویند دیدن مریم جبرئیل را مانند دیدن صحابه پیامبر جبرئیل را در مثال دحیه کلبی بود ، ولی قول اول روشن تر است و اکثر علماء بر آنند.»

ابن حجر و نبوت زنان :

ابن حجر در « فتح الباری جلد ۶ صفحه ۵۱۵ » می نویسد :
از حصر حدیث متبرکه « لم یکمل من النساء إلا آسیة امرة فرعون و مریم بنت عمران » بر می آید که :
«مریم و آسیه پیامبر بودند زیرا کاملترین فرد نوع انسانی انبیاء هستند.»

ابو الحسن اشعری و نبوت زنان :

از ابو الحسن اشعری نقل شده که فرموده است : «شش زن به مقام نبوت دست یافتند : حوا ، ساره ، مادر موسی ، هاجر ، آسیه ، مریم » (فتح الباری جلد ۶ صفحه ۵۱۵)

کتاب مقدس یهود

و مقام نبوت زن در آن

نبوت :

اصطلاح نبوت در ادیان الهی با تعبیرهای متفاوت و گوناگونی مورد استفاده و بحث قرار گرفته است . از جمله در دیانت یهودی.

اصطلاح نبی و نبوت

در «دایرة المعارف الیاده» چنین تعریف گردیده است : کلمه انگلیسی Prophet اساساً از کلمه یونانی Prophetes گرفته شده است، و به معنای «کسی که سخن می گوید» یا «کسی که اعلام می کند» یا کسی که از پیش سخن می گوید یا «کسی که از آینده سخن می گوید» (دایرة المعارف الیاده: ۱۶/۱۲)

ریشه نبا «Naba» عبری در اکدی نبو Nabu است، به معنی تأیید و اعلام و توییح کردن و در عبری هم معنی جذبه ای خاصی دارد که ارزش اجتماعی پیامبری را در اعلام کردن و دعوت کردن می داند. (۲) کلمه نبی بیش از سیصد بار در عهد قدیم آمده است. (۳) و عنوان نبی در بنی اسرائیل، معانی مختلفی در برداشت بیشتر منظور از آن، خبر دادن از احکام الهی و امور دینی و به تخصیص اخبار از امور آینده می باشد. (۴) اصطلاح کلی که در **تورات** برای پیامبر به کار رفته است، اصطلاح navi می باشد. در دوره های پیش از اسارت بابلی، لقب نوی Navi مخصوصاً در اسرائیل شمالی (افرائیم) عمومیت داشت، در این جا اصطلاح مذکور، عنوان

کلی برای هر شکل و حالت پیامبرانه بود و تنها لقبی بود که به پیامبران قانونی و مشروع گفته می‌شد . در یهودا و بالاخص در اورشلیم، اصطلاح بیننده « hozen » تصویر مرجعی بود این لقب، اصالتا در متونی که از جنوب نشأت می‌گیرد، ظاهر می‌شود . در عهد عتیق گاهی از نبی با عنوان مرد خدا یاد می‌کردند. در کتاب اول پادشاهان باب هفدهم آیت ۱۸ آمده است که زنی خطاب به ایلیا می‌گوید: ای مرد خدا .

الیاده در همین زمینه می‌گوید: عنوان و لقبی که از همه بهتر تصدیق شده «مرد خدا» Ishha Elohim می‌باشد که در منابع شمالی وجود دارد، مخصوصا در حکایات پیامبران قدیم مربوط به حوزه الیاس الشیع در تاریخ سفر تثبیه. این لقب احتمالا در اصل به مردمی اطلاق می‌شده که به تصور خود، می‌توانسته‌اند قدرت الهی را در اختیار خود داشته و آن را در طرق خارق العاده‌ای (معجزه آسائی) به کار برند. اما این واژه بسیار گسترده بود و نهایتا به هر کسی که رابطه خاصی با خدا دارد، اطلاق می‌شد». (داوران: ۵/۱۳، اول سمونیل: ۱: ۱۱)

انتخاب نبی:

در کتاب مقدس، حقیقت نبوت امری بدیهی و روشن است. به صورتی که خداوند اراده و خواست خویش را به وسیله پیامبران به انسانها ابلاغ می‌نماید. (۵) و انتخاب از جانب خدا و بر حسب مشیت و اراده او است. زمانی افراد پیش از انعقاد نطفه نظیر ارمیا برگزیده می‌شدند. (۶) زمانی نیز از طرف نبی دیگری به نبوت مسح می‌شوند نظیر الشیع از طرف ایلیا. (۷)

درجات انبیا

در کتاب مقدس همه پیامبران در یک درجه نبودند، بلکه موسی علیه السلام از همه بزرگتر بود به صورتی که خداوند مستقیما با او حرف می‌زد (۷) و دیگر پیامبران که خدا از طریق خواب و رؤیا با آنها سخن می‌گفت. در بعضی موارد نیز نیروئی در وجود نبی وارد می‌شده که او را وادار به سخن گفتن می‌کرده است، او حکمی می‌کرده یا سخنان سودمندی می‌گفته است یا تدبیری الهی انجام می‌داده است و تمامی آن در حال بیداری و تصرف حواس انجام می‌شده است. به همین نحو داوود مزامیر و سلیمان امثال و جامعه و سرود سرودها را نوشتند و به همین شیوه کتاب دانیال و ایوب و دیگر کتب نوشته شدند و نیز می‌گویند به واسطه روح القدس نوشته شدند و نظیر بلعام که خداوند کلامش را در دهان او قرار داد. (۹) و او به واسطه روح القدس سخن می‌گوید. (۱۰)

بعضی از انبیا صاحب کتابند ولی بعضی نبوتشان به اندازه یک کتاب نبوده، مانند بئری که نبوتش ضمیمه کتب اشعیا شد. (۱۱)

بعضی از انبیا تنها به قرائت کتاب و خبر دادن از گذشته و آینده اکتفا می‌جستند. هدیه‌ای می‌پذیرفتند و سخنی می‌گفتند. اما برخی در هدایت و مخصوصا در انداز مردم سخت کوشا و پر توان بودند. از روحی تند و سرکشی سخن می‌گفتند که چون تازیانه بر پیکر و اعصاب شنوندگان اثر می‌گذارد و بعضی هم سخت مورد تمسخر قرار می‌گرفتند. (۱۲)

اطاعت از انبیا

در کتاب مقدس آمده است که خداوند نبی را از میان مردم مبعوث می‌گرداند و هر آنچه امر فرماید به ایشان خواهد گفت و هر کسی که سخنان او را نشنود، خداوند او را مجازات می‌کند. (۱۳) نبی نیز هر حکمی را دریافت کرد مکلف به ابلاغ است و خداوند او را حفظ می‌کند. (۱۴) هر زمان که مردم سخنان نبی را نشنوند، خداوند بر آنها خشم می‌گیرد «دل‌های خود را مثل سنگ، سخت کردند و نخواستند دستوراتی را که من با روح خود به وسیله انبیای گذشته به ایشان داده بودم بشنوند. به همین دلیل بود که خشم عظیم خود را از آسمان بر ایشان نازل کردم». (۱۵)

پیامبران زن

در عهد عتیق پیامبری اختصاص به مردان نداشته، بلکه زنان نیز «نبیه» خوانده شده‌اند انبیای مرد اسرائیل «پدر» و پیامبران زن نیز «مادر اسرائیل» خوانده شده‌اند.

آنان عبارتند از «ساره» زوجه ابراهیم و مادر اسحاق (۱۶) «میریام» (مريم) خواهر موسی و هارون دختر عمران، «دبوره» که رهبر و مادر اسرائیل و نبیه نامیده شده است. (۱۷) او همسر لفیدت بود که در زیر نخ دبوره بر مردم امور قضائی را پیش می‌برد. «حنه» مادر سموئیل نبی. «حلده» زوجه شلوم، آبشالوم خیاط درباری که ساکن محله دوم اورشلیم بود.

در کتاب مقدس یهود کلمه نبی بیش از سه صد بار در عهد قدیم تذکر یافته است. ولقب نبی در بنی اسرائیل، معانی مختلفی در برداشت. بیشتر منظور از آن، خبر دادن از احکام الهی (قاموس کتاب مقدس، ص ۸۳۷) و امور دینی و به تخصیص اخبار از امور آینده می‌باشد. (دایرة المعارف الیاده: ۱۲/ ۱۵ و ۱۶)

در عهد عتیق مقام و منزلت پیامبری اختصاص به مردان نداشته، بلکه زنان نیز به حیث «نبیه» معرفی شده‌اند. انبیای مرد اسرائیل به نام «پدر» شهرت می‌یافتند و پیامبران زن اسرائیل به حیث «مادر اسرائیل» مسمی می‌گردیدند.

تعداد پیامبران زن اسرائیل

در کتاب مقدس به نام زنانی بر می‌خوریم که به مقام نبوت دست یافته و طبق روایت کتب یهودان تعداد آنها به هفت نفر می‌رسند، این زنان عبارتند از:

۱- ساره (همسر ابراهیم):

گفته‌اند ساره مانند ابراهیم که مردان را به توحید دعوت می‌کرد، او نیز زنان را به خداوند یکتا فرا می‌خواند.

۲- مريم (میریام خواهر موسی)

وقتی که موسی بنی اسرائیل را از رود نیل گذراند در حالیکه قومش در حال خوشحالی به سر می‌بردند، آنان را به ستایش یهوه فرا خواند.

۳- دبوره:

دبوره (یکی از مشهورترین قضات زن در اسرائیل) به معنی زنبور عسل که مادر اسرائیل نامیده شده است. این زن در زیر درخت دبوره می‌نشست و برای قوم بنی اسرائیل قضاوت و امور قضائی را پیش می‌برد. قابل تذکر

است که در بنی اسرائیل زنان اجازه داشتند که به امور قضائی مصروف شوند و قضاوت شان برای مردم قابل قبول هم بود .

دبوره در زمان آن اسر ائیلیان «یا بین» پادشاه کنعان را بندگی می کردند . «دبوره» به واسطه هدایت و وحی الهی «باراق» را که شخصی ممتاز بود نزد خود خواست و همان طوری که خداوند به او امر فرموده بود وی را امر کرد تا به کوه «تابور» برود و با ده هزار نفر که همراه او بودند بر «سیترا» رئیس قوای «یا بین» حمله کند. (کتاب مقدس- عهد عتیق- سفر داوران ، باب ۴ ، آیه ۴ ، صفحه ۳۷۹)

۴- حنا :

حنا (مادر سموئیل یا همون شموئل) زنی نازا بود و از خداوند تقاضای اولاد نمود و دعای او مورد اجابت قرار گرفت او به هنگام زائیدن دعائی را به عنوان شکرانه خواند ، طوری که بعد ها این دعا به یکی از زیباترین سرودهای مذهبی بنی اسرائیل مبدل شد.

۵- اوی گائیل (همسر داوود) یا ابی جایل :

او زنی زیبا و هوشیاری بود که در جنگ همراه داوود بود و برای داوود دو طفل به دنیا آورد.

۶- حلد (زن شائوم)

این زن پیامبری مشهور بود که در زمان یوشا پادشاه اسرائیل (اورشلیم) مورد مشورت پادشاه و کاهنان قرار می گرفت.

۷-استر (ملکه خشاریارشا) به زبان آکدی یعنی "ایشتر" یا ستره:

این پیامبر دختر ابیجایل است که در دستگاه شاه بسیار نفوذ داشت و نکته جالب این است که قبر این ملکه یهودی در شهر همدان قرار دارد.

ادامه دارد